

SXEDIO.51G

5.5.1919: Η ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ ΚΥΠΡΙΩΝ ΜΕ ΠΟΛΥΣΕΛΙΔΟ ΥΠΟΜΝΗΜΑ ΤΗΣ ΑΠΟ **64** ΣΕΛΙΔΕΣ ΕΝΗΜΕΡΩΝΕΙ ΤΗ ΒΡΕΤΤΑΝΙΚΗ ΚΟΙΝΝ ΓΝΩΜΗ ΓΙΑ ΤΟ ΑΙΤΗΜΑ ΤΟΥ ΚΥΠΡΙΑΚΟΥ ΛΑΟΥ ΓΙΑ ΕΝΩΣΗ ΜΕ ΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ. Η ΠΡΕΣΒΕΙΑ ΕΤΟΙΜΗ ΝΑ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ ΣΤΗΝ ΑΓΓΛΙΑ ΠΑΡΑΧΩΡΗΣΗ ΑΕΡΟΔΡΟΜΙΟΥ ΚΑΙ ΛΙΜΑΝΙΟΥ ΤΗΣ ΚΥΠΡΟΥ ΣΕ ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΣΥΜΦΩΝΑ ΜΕ ΤΙΣ ΕΙΣΗΓΗΣΕΙΣ ΤΟΥ ΕΛΕΥΘΕΡΙΟΥ ΒΕΝΙΖΕΛΟΥ

Τα πράγματα δεν εξελίχθηκαν τόσο ρόδινα όσα φαίνονταν από την αρχή για την Πρεσβεία των Ελλήνων Κυπρίων υπό τον Αρχιεπίσκοπο Κύριλλο που πήγε στη Βρετανία για προώθηση του ενωτικού αγώνα των Κυπρίων.

Από τις διάφορες αρχικές επαφές που άρχισε η Πρεσβεία στο Λονδίνο και από όσα πληροφορείτο παρασκηνικά, οι στρατιωτικοί στη Βρετανία δεν ευνοούσαν εγκατάλειψη της νήσου και παραχώρηση της στην Ελλάδα.

Τηλεγραφούσε μέλος της Πρεσβείας στην Κύπρο στις **28** Φεβρουαρίου **1919:**

ΛΟΝΔΙΝΟΝ 28 ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΥ 1919

"Εντός του Υπουργείου των στρατιωτικών και του Υπουργείου των Ναυτικών της Αγγλίας, τα οποία απεφάνθησαν ότι η Κύπρος είναι χρήσιμος από στρατιωτικής και ναυτικής απόψεως εις την Μεγάλην Βρετανίαν, και το Τμήμα της Αεροπορίας εξέφρασε γνώμην ότι η Κύπρος θα είναι άριστος αεροπορικός σταθμός διά την Αγγλίαν εν περιπτώσει διαταράξεως της ειρήνης εν τω μέλλοντι".

Για να υπερπιδήσει το πρόβλημα αυτό η Πρεσβεία αποφάσισε να προωθήσει την εισήγηση του Βενιζέλου για παραχώρηση στην Αγγλία λιμανιού (της Αμμοχώστου) και χώρου για αεροδρόμιο στην Κύπρο ώστε να μη υπάρχει πρόβλημα.

Την **1η** Μαρτίου μέλος της Πρεσβείας

τηλεγραφούσε για το θέμα αυτό:

ΛΟΝΔΙΝΟΝ 1 ΜΑΡΤΙΟΥ, 1919:

"Το ζήτημά μας εξακολουθεί να ευρίσκεται εις το ίδιον σημείον, ελπίζομεν δε να υπερπηδήσωμεν τα προβαλλόμενα κωλύματα υπό των στρατιωτικών κύκλων. Και θα τα υπερπηδήσωμεν, καθότι είμεθα έτοιμοι να προτείνωμεν εις την Αγγλικήν Κυβέρνησιν όπως εκχωρούσα την Κύπρον εις την Ελλάδα κρατήση τον λιμένα της Αμμοχώστου και τον δι' αεροδρόμιον απαιτούμενον χώρον, αν ζητεί το Τμήμα της αεροπορίας. Επομένως διά της προτάσεως ταύτης τα επιχειρήματα των στρατιωτικών κύκλων εξασθενούν και καταρρέουν, αφού η Νήσος δύνανται εν πάση περιπτώσει να χρησιμοποιηθή υπό της Αγγλίας διά στρατηγικούς σκοπούς".

Στις 5 Μαρτίου η Πρεσβεία έδωσε στη δημοσιότητα έκκληση προς το Αγγλικό έθνος στην οποία τόνιζε τα αιτήματα του κυπριακού λαού. Την έκκληση υπέγραφε ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος Γ και οι οκτώ βουλευτές μέλη της Πρεσβείας (Ελευθερία 2/15 Μαρτίου 1919:

" Ημείς οι υπογεγραμμένοι, Αρχιεπίσκοπος της Κύπρου και Πρόεδρος της Ιεράς Συνόδου της Αυτοκεφάλου Εκκλησίας της Κύπρου και οι αντιπρόσωποι του Ελληνικού πληθυσμού της Νήσου εν τω Νομοθετικώ Συμβουλίω, αποτελούντες την αντιπροσωπείαν της Κύπρου εν τη χώρα ταύτη, λαμβάνομεν την τιμήν να απευθύνωμεν προς το βρετανικόν Εθνος, την έκκλησιν ταύτην, επί τη ελπίδι ότι θέλει τύχει της δεούσης προσοχής.

Αποτελούντες την νόμιμον αντιπροσωπείαν της Εκκλησίας και των τεσσάρων πέμπτων ολοκλήρου του πληθυσμού της νήσου, ήλθομεν εις την Μητρόπολιν ταύτην του κράτους, ίνα υποβάλωμεν ευσεβάστως και νομοταγώς την ευχήν και τον πόθον, όπως η ιδιαιτέρα ημών πατρίς ενωθή μετά του Βασιλείου της Ελλάδος μετά του οποίου κοινοί και ισχυροί δεσμοί αίματος, γλώσσης, ιστορίας, μακρών παραδόσεων, ηθών και εθίμων, εθνικού χαρακτήρος και εθνικής συνειδήσεως

συνδέουσιν ημάς.

Εκφράζοντες ζωηρώς τον πόθον τούτον των Ελλήνων της ιστορικής ημών Νήσου, ανησυχούμεν να καταστήσωμεν γνωστόν, όσον δυνάμεθα ευρύτερον, ότι υπό ουδενός αντιβρετανικού αισθήματος παρακινούμεθα. Απ' εναντίας αισθανόμεθα την ανάγκην να δηλώσωμεν ακόμη μίαν φοράν την βαθείαν ευγνωμοσύνην, την οποίαν τρέφομεν προς την Μ. Βρετανίαν, διότι μας απήλλαξεν από τεσσαρακονταετίας εκ της καταθλιπτικής και φρικώδους τουρκικής δουλείας και διότι διαπαιδαγώγησεν ημάς επί των βημάτων της ελευθερίας, ήτις αποτελεί την ανεκτίμητον δόξαν της βρετανικής αποικιακής διοικήσεως.

Αλλ' όντες Ελληνες εξ αίματος και καταγωγής και μετασχόντες κατά την μακράν ιστορικήν σταδιοδρομίαν μας εις τους αγώνας τας θυσίας, τας θλίψεις και τα μαρτύρια του Ελληνικού Λαού και έχοντες τα αυτά μετ' αυτού ιδεώδη, αισθνόμεθα κατά τον άλλον ισχυρόν τρόπον, την επιθυμίαν όπως αποτελέσωμεν μετ' αυτού αναπόσπαστον μέρος της μιάς και ηνωμένης Ελλάδος, προστάτιδος της ελευθερίας και του πολιτισμού εν τη εγγύς Ανατολή, αιωνίου φίλου και πιστού συμμάχου της Μεγάλης Βρετανίας.

Είναι ευχάριστος υποχρέωσις ημών να εξαγγείλωμεν κατά τον πλέον νόμιμον και πλέον σεβαστόν τρόπον ότι η Ενωσις αύτη είναι ο αναλλοίωτος πόθος των Ελλήνων Κυπρίων, όστις δεν δύναται να ανταλλαγή δι' ουδεμιάς άλλης σκέψεως, είτε διά παροχής αυτονόμου κυβερνήσεως είτε διά παροχής υλικής ευημερίας υπό ξένην διοίκησιν.

Όντες εκ καταγωγής και εκ χαρακτήρος ερασταί της εθνικής ελευθερίας ήλθομεν να ζητήσωμεν την πραγματοποίησιν του πόθου τούτου των Ελλήνων Κυπρίων από φιλικόν Εθνος μετά του οποίου έχομεν κοινά συμφέροντα και μετά του οποίου δεσμοί μακράς πολιτικής και εθνικής φιλίας συνενούσιν όλους τους Ελληνας.

Ηλθομεν εις την μεγάλην και μεγάλθυμον ταύτην χώραν, ίνα ζητήσωμεν εκείνο, όπερ νομίζομεν ότι

έχομεν δικαίωμα να ζητήσωμεν, δηλαδή την εθνικήν μας ελευθερίαν.

Ηλθομεν να ζητήσωμεν εκείνο το οποίον αι υψηλαί αρχαί των εθνικοτήτων, διά τας οποίας η Μεγάλη Βρετανία και η Ελλάς επολέμησαν και διά την επικράτησιν των οποίων η Κύπρος υπήρξεν υπερήφανος, ως παρασχούσα **15.000** εκ των ελληνικών τέκνων της προς υπηρεσίαν εις στρατιωτικάς εργασίας των Συμμάχων εν Θεσσαλονίκη, θα απήτουν όπως εφαρμοσθή και επί της ιδιαιτέρας ημών πατρίδος.

Είναι καθήκον μας να αναφέρωμεν ότι εν περιπτώσει καθ' ην αι υψηλαί αυταί αρχαί δεν εφαρμοσθώσιν εις άλλο μέρος της υψηλίου αρμοδιώτερον ή δικαιότερον ή εντιμότερον από την Νήσον ημών, της οποίας ο Ελληνικός πληθυσμός δικαίως απαιτεί την Ένωσιν του μετά της μητρός Πατρίδος.

Εν Λονδίνω, τη 5η Μαρτίου 1919

Η Κυπριακή Πρεσβεία
Ο Αρχιεπίσκοπος και Πρόεδρος
της Ιεράς Συνόδου Κύπρου
ΚΛΥΡΙΛΛΟΣ
Θ. ΘΕΟΔΟΤΟΥ
Φ. ΖΑΝΝΕΤΟΣ
ΝΙΚ. ΛΑΝΙΤΗΣ
Λ. ΛΟΥΙΖΟΥ
Ν. ΝΙΚΟΛΑΙΔΗΣ
Γ. ΕΜΦΙΕΤΖΗΣ
Δ. ΣΕΒΕΡΗΣ
Ν. ΠΑΣΧΑΛΗΣ

(Μεταγλώττιση)

"Εμείς οι υπογεγραμμένοι, Αρχιεπίσκοπος της Κύπρου και Πρόεδρος της Ιεράς Συνόδου της Αυτοκέφαλης Εκκλησίας της Κύπρου και οι αντιπρόσωποι του Ελληνικού πληθυσμού της Νήσου στο Νομοθετικό Συμβούλι, αποτελούντες την

αντιπροσωπεία της Κύπρου στη χώρα αυτή, λαμβάνουμε την τιμή να απευθύνουμε προς το βρετανικό Έθνος, την έκκληση αυτή, με την ελπίδα ότι θα τύχει της δέουσας προσοχής.

Αποτελούντες τη νόμιμο αντιπροσωπεία της Εκκλησίας και των τεσσάρων πέμπτων ολόκληρου του πληθυσμού της νήσου, ήλθαμε στην Μητρόπολη αυτή του κράτους, για να υποβάλουμε ευσεβάστως και νομοταγώς την ευχή και τον πόθο, όπως η ιδιαίτερη μας πατρίδα ενωθεί με το Βασίλειο της Ελλάδας με το οποίο μας συνδέουν κοινοί και ισχυροί δεσμοί αίματος, γλώσσας, ιστορίας, μακρών παραδόσεων, ηθών και εθίμων, εθνικού χαρακτήρα και εθνικής συνείδησης.

Εκφράζοντες ζωηρώς τον πόθο αυτό των Ελλήνων της ιστορικής μας Νήσου, ανησυχούμε να καταστήσουμε γνωστό, όσο μπορούμε ευρύτερο, ότι από κανένα αντιβρετανικό αίσθημα δεν παρακινούμαστε. Απ' εναντίας αισθανόμαστε την ανάγκη να δηλώσουμε ακόμη μια φορά τη βαθειά ευγνωμοσύνη, την οποία τρέφουμε προς την Μ. Βρετανία, διότι μας απάλλαξε από σαράντα χρόνια από την καταθλιπτική και φρικώδη τουρκική δουλεία και διότι μας διαπαιδαγώγησε στα βήματα της ελευθερίας, η οποία αποτελεί την ανεκτίμητη δόξα της βρετανικής αποικιακής διοίκησης.

Αλλά αφού είμαστε Έλληνες εξ αίματος και καταγωγής και αφού πήραμε μέρος κατά τη μακρά ιστορική σταδιοδρομία μας στους αγώνες τις θυσίες, τις θλίψεις και τα μαρτύρια του Ελληνικού Λαού και έχοντας τα ίδια με αυτόν ιδεώδη, αισθανόμαστε κατά τον άλλο ισχυρό τρόπο, την επιθυμία να αποτελέσουμε με αυτόν αναπόσπαστο μέρος της μιάς και ενωμένης Ελλάδας, προστάτιδας της ελευθερίας και του πολιτισμού στην εγγύς Ανατολή, που είναι αιώνιος φίλος και πιστός σύμμαχος της Μεγάλης Βρετανίας.

Είναι ευχάριστος υποχρέωσις ημών να εξαγγείλωμεν κατά τον πλέον νόμιμον και πλέον σεβαστόν τρόπον ότι η Ένωσις αύτη είναι ο αναλλοίωτος πόθος των Ελλήνων Κυπρίων, όστις δεν

δύναται να ανταλλαγή δι'ουδεμιάς άλλης σκέψεως, είτε διά παροχής αυτονόμου κυβερνήσεως είτε διά παροχής υλικής ευημερίας υπό ξένην διοίκησιν.

Οντες εκ καταγωγής και εκ χαρακτήρος ερασταί της εθνικής ελευθερίας ήλθομεν να ζητήσωμεν την πραγματοποίησιν του πόθου τούτου των Ελλήνων Κυπρίων από φιλικόν Έθνος μετά του οποίου έχομεν κοινά συμφέροντα και μετά του οποίου δεσμοί μακράς πολιτικής και εθνικής φιλίας συνενούσιν όλους τους Ελληνας.

Ηλθαμε στη μεγάλη και μεγάθυμη αυτή χώρα, για να ζητήσουμε εκείνο, το οποίο νομίζουμε ότι έχουμε δικαίωμα να ζητήσουμε, δηλαδή την εθνική μας ελευθερία.

Ηλθαμεν να ζητήσουμε εκείνο το οποίο οι υψηλές αρχές των εθνικοτήτων, για τους οποίες η Μεγάλη Βρετανία και η Ελλάδα πολέμησαν και για την επικράτηση των οποίων η Κύπρος υπήρξε περήφανη, που έδωσε **15.000** από τα ελληνικά τέκνα της προς υπηρεσία σε στρατιωτικές εργασίες των Συμμάχων στη Θεσσαλονίκη, θα απαιτούσαν να εφαρμοσθεί και στην ιδιαίτερη μας πατρίδα.

Είναι καθήκον μας να αναφέρουμε ότι σε περίπτωση κατά την οποία οι υψηλές αυτές αρχές δεν εφαρμοσθούν σε άλλο μέρος της υψηλίου αρμοδιότερον ή δικαιότερο ή εντιμότερο από τη Νήσο μας, της οποίας ο Ελληνικός πληθυσμός δικαίως απαιτεί την Ένωση του με τη μηττέρα Πατρίδα".

Επίσης η Πρεσβεία εξέδωσε **3.000** αντίτυπα στα αγγλικά στα οποία παρέθετε τις θέσεις της που περιλαμβάνονταν σε ένα υπόμνημα από **64** σελίδες.

Το υπόμνημα είχε τον πιο κάτω πρόλογο (Ελευθερία **16/29** Μαρτίου **1919**):

" Η δημοσίευσιν του Υπομνήματος γίνεται κατ' εξουσιοδότησιν της εν Λονδίνω ευρισκομένης Κυπριακής Πρεσβείας. Η πρεσβεία αποτελείται εκ της Α. Μ. του Αρχιεπισκόπου Κύπρου και Προέδρου της Ιεράς Συνόδου και των κ.κ. Θεοδότου, Ζαννέτου,

Λανίτη, Λουίζου, Νικολαΐδη, Εμφιετζή, Σεβέρη και Πασχάλη, απάντων μελών του Νομοθετικού Συμβουλίου της Νήσου.

Ο κ. Ζήνων, μέλος του Νομοθετικού Συμβουλίου αποτελεί ομοίως μέλος της Πρεσβείας, αλλά κωλυθείς υπό ανυπερβλήτων εμποδίων να έλθη εις Λονδίνον αντιπροσωπεύεται δεόντως υπό του κ. Λανίτου.

Το Υπόμνημα περιέχει κατά χρονολογικήν σειράν τινα των μάλιστα σπουδαίων γεγονότων και εγγράφων των σχετιζομένων προς την Κυπριακήν υπόθεσιν διά την ένωσιν της Νήσου μετά της Μητρος Ελλάδος.

Αριθμός αποσπασμάτων εξ έργων αναφερομένων εις την Κύπρον και εκ του Αγγλικού Τύπου ανατυπούνται εν Παραρτήματι. Η πρεσβεία ελπίζει ότι παν ό,τι περιέχεται εις τας επομένας σελίδας, θα συντελέση εις το να βοηθήσει πως το βεττανικόν Δημόσιον όπως αναγνωρίση πόσον οι Κυπριακοί Ελληνικοί πόθοι είναι δίκαιοι και πόσον νόμιμοι εν πλήρει συμφωνία προς τας αρχάς των εθνικοτήτων, τας τόσον φαινώς εξηγηθείσας υπό διακεκριμένων πολιτικών εν λαμπραίς δημοσίαις ομιλίαις.

2 Lancaster Street W,

Μαρτίου 5 1919

Στο έγγραφο της Πρεσβείας περιλαμβάνονταν η Συνθήκη του **1878** και όλα τα υπομνήματα των Κυπρίων από την άφιξη των Αγγλων στο νησί μέχρι και την τελευταία απάντηση του υπουργού Αποικιών Μίλνερ στην προσφώνηση της πρεσβείας πριν από λίγες εβδομάδες.

Συνολικά επισυνάπτονταν **25** έγγραφα και πολυσέλιδο παράρτημα, στο οποίο περιλαμβάνονταν γνώμες διαπρεπών Αγγλων δημοσιογράφων, καθηγητών και βουλευτών για το κυπριακό ζήτημα.

Ταυτόχρονα της μέρες αυτές τα μέλη της Πρεσβείας ήσαν πλήρως απασχολημένα. Είχαν διάφορες επαφές ενημερωτικής φύσης με βρεττανούς βουλευτές και απαντούσαν σε διάφορα σχόλια του αγγλικού τύπου γύρω από το κυπριακό και τα αιτήματα των Κυπρίων.

Παράλληλα ο Αρχιεπίσκοπος Κύριλλος Γ

συνασπίθηκε επίσης με τον Αρχιεπίσκοπο
Κανταβρυγίας που παρεθεσε σ' αυτόν γέυμα.